

МЕХАНИЗЪМ ЗА ИЗБОР НА СПЕЦИАЛНО ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ ПО ДИРЕКТИВАТА ЗА ПТИЦИТЕ ЗА ВКЛЮЧВАНЕ В НАТУРА 2000

ВЪВЕДЕНИЕ

Изграждането на функционално единна мрежа от Специално защитени зони (СЗЗ) за застрашените видове, за да се осигури тяхното оцеляване и възпроизвеждане в областите им на разпространение означава повече, отколкото да се отделят няколко политически приемливи места за опазване на птиците. Директивата за птиците изисква да се определят всички най-подходящи места (чл.4(1) и (2)), което може да се осъществи само на базата на стандартни и съгласувани научно обосновани критерии за оценка на местата. Концепцията за Орнитологично важните места (ОВМ), развита от предшественика на БърдЛайф Интернешънъл – ICBP през 80-те години изигра решаваща роля в развитието на мрежата от Специално защитени зони (СЗЗ). Прилагането на строги количествени критерии, за определяне значимостта на местата, позволи да се изгради мрежа, която бе решаваща за опазването за повечето от видовете птици. Тези критерии бяха признати от Европейския съд като добра научна база за определяне на СЗЗ (виж делото срещу Холандия).

С приетия закон за биологичното разнообразие се определят показателите, въз основа на които ще се избират места за птиците в рамките на Националната екологична мрежа (чл. 7, ал.3).

За извършването на оценката спрямо посочените показатели, е необходимо прилагането на стандартни научно обосновани критерии, за да се постигне общо съгласие за значимостта на местата и да се постигне действително функционално единство на цялата мрежа.

Предложения механизъм за определяне на Специално защитени зони е разработен на базата на официално приетите от БърдЛайф Интернешънъл орнитологични критерии за ОВМ от значение за Европейския съюз. Взети са в предвид специфичните условия в България по отношение на срещашите се видове птици и предпочитанията им към определени местообитания.

ЦЕЛ НА МЕХАНИЗМА ЗА ИЗБОР НА СПЕЦИАЛНО ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ

Механизмът е разработен с цел да предостави стандартни научно обосновани критерии за избор на Специално защитени зони в България съгласно Директивата за птиците и по този начин да подпомогне прилагането на Директивата и Закона за биологичното разнообразие. Механизмът обхваща следните основни компонента:

1. Изисквания към видовете, за които се обявяват СЗЗ;
2. Изисквания към местата, които се обявяват за СЗЗ;
3. Орнитологични критерии за избор на Специално защитени зони и Видове, за които се определят Специално защитени зони;
4. Изисквания към определяне на границите на СЗЗ и Видове, определящи границите на Специално защитените зони.

Изисквания към видовете, за които се обявяват Специално защитени зони

Видовете, за които се обявяват Специално защитени зони, наречени номиниращи видове, трябва да отговарят на следните условия:

1. Да са видове, включени в Приложение I на Директивата за птиците, които редовно се срещат в България;
2. Да са редовно срещани се в България мигриращи видове птици не включени в Приложение I на Директивата за птиците, които са
  - а) зависими от специфични местообитания и условия по време на миграция, линеење, зимуване и гнездене;
  - б) водолюбиви и зависят до голяма степен от влажните;
  - в) други видове, изискващи особено внимание поради причини, отнасящи се до специфичния характер на тяхното местообитание;
3. Да са видове, включени в Червената книга на България, като застрашени от изчезване.

За всички горе споменати видове, които макар и редовно се срещат в България в количества под 10 индивида (с изключение на Тънкоклюния свирец), както и за видове, които са много разпръснати и не използват предвидими места, няма да се определят Специално защитени зони.

Следните национални данни са необходими за да се изберат подходящите места като кандидати за СЗЗ на базата вид по вид:

- съвременен списък на всички установени видове с индикации за срещаемост;

- достоверни отчети за националните гнездови популации на номиниращите видове от същия период както и данните за местата;
- географско разпространение на всички номиниращи видове;
- изисквания на всички видове към местообитанията и природозащитните изисквания на всички видове.

За да се приложат числените критерии, са необходими количествени данни за всички потенциални СЗЗ. За прилагането на критерии С2, С3, С4 и С5 резултатите от броенето от минимум 3 сезона (напр. гнездови числености или сезонни пикови числености) са достатъчни, ако местните популации на видовете са относително стабилни.

Изисквания към местата, които се обявяват за СЗЗ

За да се определи територия или акватория като СЗЗ, трябва:

- да отговаря на един или повече орнитологични критерии за един или повече номиниращи видове;
- да бъде отграничена по отношение на местообитания или орнитологично значение от околните територии и да има определени и познаваем характер;
- да осигурява природозащитните изисквания на видовете в сезона(ите) и за специфичните причини за които тя е обявена
- да е територия, която може да бъде управлявана с природозащитна цел.

Размера на СЗЗ зависи от изискванията на видовете, за които се определя, като меса над 100 000 ха е задължително да поддържа комплекс от не по-малко от 5 номиниращи вида в надплагови числености. С приоритет при избора се ползват места, които:

- *поддържат по-голямо количество от номиниращия вид при съизмерими територии;
- *са ползвани от съответния номиниращ вид от сравнително по-дълго време;
- *обхващат приоритетно за вида местообитание;
- *обхващат естествени или полу-естествени местообитания.

Орнитологични критерии за избор на Специално защитени зони

Орнитологичните критерии за избор на СЗЗ са разработени на базата на критериите от категория С за определяне на ОВМ, разработени от БърдЛайф Интернешънъл. В ЕС критериите от категория С се използват за избор на места, които отговарят на изискванията на Директивата за птиците. Те са изготвени чрез обединяване на критериите, използвани до днес в Държавите членки на ЕС. Важното е, че критериите от категорията С са основани на научните критерии прилагани в първата европейска книга за ОВМ (Гримет и Гамел 1989), които получиха законово признание в делото срещу Холандия през 1998 г. Критериите взимат предвид природозащитните изисквания на видовете на територията на ЕС; разпределението на местата представлява пълния обхват на ареала на всеки вид (независимо от характера на регионалното му обилие), както и местата избрани на базата на относително обилие.

В България се прилагат 6 критерия (С1- С6), някои от които повтарят по-високите категории световни (А) и европейски (В) от критериите на БърдЛайф Интернешънъл за избор на ОВМ.

Как се отнасят ОВМ критериите към определянето на СЗЗ по Директивата за птиците?

Според член 4 на Директивата за птиците "видовете от Приложение I ще са обект на специални природозащитни мерки, отнасящи се до техните местообитания, за да се осигури тяхното оцеляване и възпроизвеждане в областите им на разпространение".

Критериите С1, С2, С5 и С6 осигуряват прилагането на следния текст от чл. 4: "Държавите членки в частност трябва да определят най-подходящите по брой и размер територии, като СЗЗ за опазване на тези видове, вземайки под внимание техните нужди от опазване в географските морски и земни територии, където Директивата се прилага"

Критериите С3, С4 и С5 осигуряват прилагането на следния текст от чл. 4: "Държавите членки трябва да предприемат подобни мерки за редовно срещашите се мигриращи видове, не вписани в Приложение I, вземайки под внимание техните нужди от опазване в географските морски и земни територии и където Директивата се прилага, като обхваща техните гнездови територии, места за линеење и зимуване и местата за почивка и хранене по протежение на миграционните им пътища".

КРИТЕРИЙ С1 - СВЕТОВНО ЗАСТРАШЕНИ ВИДОВЕ:

Място, което редовно побира значителни количества от световно застрашени видове или други видове от световно природозащитно значение

Обяснителни бележки

По този критерий се определят местата, най-застрашени в световен мащаб и е идентичен на критерия А1 за ОВМ. Тук се включват видовете, световно застрашени от изчезване (критични, застрашени и уязвими) и природозащитно зависими или недостатъчно проучени според новите категории на IUCN за застрашен статус. Всички световно застрашени видове у нас са включени в приложение I на Директивата за птиците. Редовното присъствие на критично застрашени видове на едно място, независимо от размера на популацията, е достатъчно, за да се предложи мястото за СЗЗ. Единствения критично застрашен европейски вид е тънкоклюният свирец. Останалите видове трябва да се срещат на мястото в "значими" количества, като

праговете се основават на размера на популацията на вида и дали той първоначално се възприема като разпръснат или колониално гнезещ. Думите "редовен" и "значим" в определението на критерия се използват, за да се избегнат случаи на скитничество, гранично срещане (по границите на ареала), стари наблюдения и т.н. "Редовно" включва и сезонното присъствие (и на по-дълги интервали, ако самите благоприятни условия съществуват на определен интервал, например временни влажни зони). Видовете, за които този критерий се прилага, както и праговете са дадени в таблица 1.

КРИТЕРИЙ С2 - ЗАСТРАШЕНИ ВИДОВЕ, ВКЛУЧЕНИ В ПРИЛОЖЕНИЕ I НА ДИРЕКТИВАТА ЗА ПТИЦИТЕ:

Място, което редовно поддържа най-малко 1% от цялата прелитаща популация на застрашения вид, която се среща в границите на Европейския съюз

Обяснителни бележки

"Застрашени видове" се отнася за видове, подвидове и популации, описани в Приложение I, за които се определят СЗЗ според чл. 4.1 на Директивата за птиците (таблица 1). За водолюбивите птици, "Прелитаща популация" или друга отличима популация, се определят съгласно насоките на Wetlands International (Роуз и Скот, 1994), като равностойни на "географски" и "биогеографски региони", "географски популации" или "географски граници на всяка известна отделна популация на вида или подвида". Тези биогеографски райони се раз-

личават за всеки вид. Праговете за прелитащи популации могат да се прилагат през различни сезони.

За малък брой видове, чиято европейска популация е значително по-голяма от гнездовата популация на територията на Европейския съюз се прилагат по-ниски прагове. За тези видове праговете на ниво Европейски съюз са преработени, за да включват популациите и на присъединяващите се страни.

КРИТЕРИЙ С3 - МИГРИРАЩИ НЕЗАСТРАШЕНИ ВИДОВЕ

Мястото редовно поддържа най-малко 1% от прелитащата популация на мигриращия вид, който не е застрашен

Обяснителни бележки

"Мигриращ вид, който не е застрашен" се отнася до видовете, упоменати в чл. 4.2 на Директивата за птиците (т.е. мигриращи видове, които не са описани в приложение I). Според член 1 на Бонската конвенция "мигриращ вид" е "цялата популация или коя да е обособена част от нея на който и да е вид или по-нисък таксон диво животинно, голяма част от индивидите на които циклично или периодично пресичат една или повече държавни граници". "Миграцията" е определена, като сезонни предвижвания на дълги разстояния от и към гнездовите региони. Затова думата "миграция" изключва популации, които са основно постоянно срещани (седентарни) или се придвижват на

къси разстояния. Този критерий покрива всички влажни зони от международно значение, определени според критерий 3с на Рамсарската Конвенция, за които е направена препратка в чл. 4.2 в Директивата за птиците. Мигриращите видове, за които се определят СЗЗ по този критерий са дадени в таблица 2. Определението "прелитаща популация" е същото като даденото по-горе в критерий С2. Праговете, дадени за видовете по критерий С3 са същите, както по критерия В1 за ОВМ (таблица 2), т.е. няма определени специфични прагове за Европейския съюз.

КРИТЕРИЙ С4 - СТРУПВАНИЯ

Мястото редовно поддържа най-малко 20 000 мигриращи водолюбивы птици или 10 000 двойки мигриращи морски птици от един или повече видове

Обяснителни бележки

Този критерий е същият като ОВМ критерият А4iii и се прилага към видовете, които са уязвими поради струпването им на уязвими или чувствителни места, когато гнездят, зимуват или прелитат. Терминът "водолюбивы птици" има същия смисъл, както и термина, използван от Рамсарската Конвенция и включва списък от семейства по-прецизно дефинирани от

Wetlands International (Роуз и Скот, 1994). Терминът "миграция" е определен, както е описано по-горе в критерий С3. Този критерий покрива всички влажни зони с международно значение, определени по критерий 3а на Рамсарската Конвенция. Видовете за които се прилага, са дадени в таблица 1 и 2

КРИТЕРИЙ С5 - СТРУПВАНИЯ – МЕСТА С ТЕСЕН ФРОНТ НА МИГРАЦИЯ

Мястото е място с тесен фронт на миграция, където най-малко 5 000 щъркела (Ciconiidae) или най-малко 3 000 мигриращи грабливи птици (Accipitridae) или жерави (Gruidae) редовно преминават по време на пролетна или есенна миграция.

Обяснителни бележки

Този критерий, както и ОВМ критерият В1iv, се прилага за видовете от изброените семейства - щъркелови, грабливи птици и жеравови птици (таблица 1 и 2). Този критерий обхваща местата над които мигриращите птици се концентрират, например преди да наберат височина в термалите. В случая въздушното пространство над мястото е важно, а опазването на земята под него може да е необходимо, за да предпази мястото от заплахи, като лов или строеж на високи съоръжения (електропроводи, радиопилони и др.). Тук се включват и мес-

тата за почивка, които могат да не поддържат впечатляващи количества птици по всяко време, но го правят за сравнително кратък период поради бързите премествания на птиците по време на прелета.

Тъй като повечето от видовете, за които се отнася този критерий са вписани в приложение I на Директивата за птиците, той се отнася главно до места важни според текста на чл. 4.1

КРИТЕРИЙ С6 - ЗАСТРАШЕНИ ВИДОВЕ НА НИВО ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

Мястото едно от петте най-важни във въпросния Европейски регион за видове или подвидове, застрашени на територията на ЕС

Обяснителни бележки

"Застрашени видове" се отнася до видове, подвидове и популации, вписани в приложение I на Директивата за птиците.

"Европейски регион" се отнася за регионите според Номенклатурата за националните единици за статистика (NUTS). Тази номенклатура бе създадена от Евростат, за да осигури едно единно разделение на Европейския съюз на териториални единици за продукцията на националните статистики. Тъй като в България на този етап няма официално приети региони NUTS, за целите на тази разработка страната като цяло се разглежда като един NUTS регион.

Могат да бъдат определени до 5 места в един NUTS регион, макар че в изключителни случаи може да има основание за увеличаване броя на местата за един NUTS регион до малко повече от 5. В много случаи практически не е възможно да се определят повече от 5 места за определени вид в един регион. Това се прилага най-вече за видове с малки популации или гранично разпространение, или за онези видове, които са широко разпръснати (и затова не се концентрират в един район).

Ако две места поддържат 2 вида от интерес, тяхното значение може да се определи съобразно количеството на индивидите от застрашените видове, срещани се на местата. Критерият може да се прилага и за птици, срещани се извън гнездовия период, ако те не се покриват адекватно чрез други критерии.

Местата трябва да поддържат значителни количества от съответните видове и подвидове на ниво Европейски съюз. При определяне на СЗЗ по този критерий в България се използват следните минимални числени прагове:

1% от националната гнездова популация

0,1% от биогеографската популация от вид, който не е гнездящ в страната

Места съдържащи 1 двойка от даден вид не се определят като СЗЗ, затова се въвеждат следните минимални прагове за определяне на СЗЗ за видове с малки популации в страната:

3 двойки – за едри видове птици, които не са колониално гнездящи (чапли, щъркели, ибиси, лопатарки, лебеди, гъски, дневните грабливи птици с изключение на ветрушките, глухар, жерави, дропли, бухал, уралска улулица);

6 двойки - за средни и малки (не врабчоподобни) видове птици – всички видове неврабчоподобни птици, които не са изброени по-горе и не са колониално гнездящи;

12 двойки - за врабчоподобни птици;

5 двойки - за колониално гнездящи видове;

Изключение от това правило се прави само за следните видове, чиято национални популации са по-малки от 10 гнездови двойки – морския орел, черния лешояд, орела рибар и белошипата ветрушка.

№ ПРИЛОЖЕНИЕ I	ВИДОВЕ, ЗА КОИТО СЕ ОПРЕДЕЛЯТ СПЕЦИАЛНО ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ, ОТ ПРИЛОЖЕНИЕ I НА ДИРЕКТИВАТА ЗА ПТИЦИТЕ								К Р И Т Е Р И И					
	ТАБЛИЦА 1	ЛАТИНСКО ИМЕ	БЪЛГАРСКО ИМЕ	СРЕДНА ГНЕЗОВА ПОПУЛАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ	1% ОТ ГНЕЗОВАТА ПОПУЛАЦИЯ НА ЕС	1% ОТ НАЦИОНАЛНАТА ГНЕЗОВА ПОПУЛАЦИЯ	МИНИМАЛНА ЗИМУВАЩА ПОПУЛАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ	1% ОТ ПОПУЛАЦИЯТА НА ЕС	1% ОТ НАЦИОНАЛНАТА ЗИМУВАЩА ПОПУЛАЦИЯ	C1	C2	C4	C5	C6
2		<i>GAVIA ARCTICA</i>	ЧЕРНОГУШ ГМУРКАЧ	0	175	0	40-135	53	0,4		1200	w		5 и
9		<i>PUFFINUS YELKOUAN</i>	ОБИКНОВЕН БУРЕВЕСТНИК	0-10	245	0	5-120	120	0-1		30 дв	s		30 дв
15		<i>PHALACROCORAX ARISTOTELIS DESMARESTI</i>	СРЕДЕН КОРМОРАН	30	30	0	139-468	90	1		30 дв	w		5 дв
16		<i>PHALACROCORAX PYGMEUS</i>	МАЛЪК КОРМОРАН	275	64	1	3500-11800	193	35	10 дв	50 дв	w		5 дв
17		<i>PELECANUS ONOCROTALUS</i>	РОЗОВ ПЕЛИКАН	1	33	0	0-6	1	0		700	w		20 и
18		<i>PELECANUS CRISPUS</i>	КЪДРОГЛАВ ПЕЛИКАН	105	8	1	271-606	20	3	10 дв	25	w		5 дв
19		<i>BOTAURUS STELLARIS</i>	ГОЛЯМ ВОДЕН БИК	15	50	0	3-22	10	0		55 дв	w		3 дв
20		<i>IXOBRYCHUS MINUTUS</i>	МАЛЪК ВОДЕН БИК	1100	219	11	0-5				275 дв	w		11 дв
21		<i>NYCTICORAX NYCTICORAX</i>	НОШНА ЧАПЛА	2750	375	28	0-60				360 дв	w		28 дв
22		<i>ARDEOLA RALLOIDES</i>	ГРИВЕСТА ЧАПЛА	400	41	4	0				45 дв	w		5 дв
23		<i>EGRETTA GARZETTA</i>	МАЛКА БЯЛА ЧАПЛА	1000	500	10	0-4				1000	w		10 дв
24		<i>EGRETTA ALBA</i>	ГОЛЯМА БЯЛА ЧАПЛА	10	26	0	597-869	70	6		120 (зим)	w		3 дв
25		<i>ARDEA PURPUREA</i>	РЪЖДИВА ЧАПЛА	75	70	1	0-5				70 дв	w		3 дв
26		<i>CICONIA NIGRA</i>	ЧЕРЕН ЩЪРКЕЛ	165	48	2	0-5	1			200	w		3 дв
27		<i>CICONIA CICONIA</i>	БЯЛ ЩЪРКЕЛ	3750	829	38	0-25	58			850	w		38 дв
28		<i>PLEGADIS FALCINELLUS</i>	БЛЕСТЯЩ ИБИС	250	43	3	0-5	0			40 дв	w		3 дв
29		<i>PLATALEA LEUCORODIA</i>	БЯЛА ЛОПАТАРКА	105	30	1	0-5	0			100	w		3 дв
31		<i>CYGNUS COLUMBIANUS</i>	ТУНДРОВ ЛЕБЕД	0	0	0	38	139	0		170 (5)	w		29 и
32		<i>CYGNUS CYGNUS</i>	ПОЕН ЛЕБЕД	0	74	0	84-1280	298	0,8		20 дв	w		210 и
34		<i>ANSER ERYTHROPUS</i>	МАЛКА БЕЛОЧЕЛА ГЪСКА	0	0	0	50	1	1	5 дв	250	w		15 и
36		<i>BRANTA RUFICOLLIS</i>	ЧЕРВЕНОГУША ГЪСКА	0	0	0	65000	790	650	60	700	w		650 и
37		<i>TADORNA FERRUGINEA</i>	ЧЕРВЕН АНГЪЧ	125	2	1	0-15	50	0		200	w		3 дв
39		<i>AYTHYA NYROCA</i>	БЕЛООКА ПОТАПНИЦА	150	94	2	0-50	15	0	20 дв	500	w		3 дв
40		<i>MERGUS ALBELLUS</i>	МАЛЪК НИРЕЦ	0	15	0	23	900	0		16 дв	w		25 и
41		<i>OXYURA LEUCOCERHALA</i>	ТРЪНОПАШАТА ПОТАПНИЦА	0	2	0	175	98	2	5дв		w		3 и
42		<i>PERNIS APIVORUS</i>	ОСОЯД	75	363	1	0	0	0				x	3 дв
44		<i>MILVUS MIGRANS</i>	ЧЕРНА КАНЯ	50	221	1	0	0	0		200 дв		x	3 дв
45		<i>MILVUS MILVUS</i>	ЧЕРВЕНА КАНЯ	0	215	0	5	340	0		220 дв		x	9 и
46		<i>HALIAEETUS ALBICILLA</i>	МОРСКИ ОРЕЛ	6	14	0	7	17	0	5 дв			x	1 дв
48		<i>NEOPHRON PERCNOPTERUS</i>	ЕГИПЕТСКИ ЛЕШОЯД	125	18	1	0	1	0		30 дв		x	3 дв
49		<i>GYPS FULVUS</i>	БЕЛОГЛАВ ЛЕШОЯД	18	93	0	50	240	1		90 дв		x	5 дв
50		<i>AEGYPIUS MONACHUS</i>	ЧЕРЕН ЛЕШОЯД	1	11	0	2	17	0	5 дв	10 дв		НЕ	1 дв
51		<i>CIRCUS AERUGINOSUS</i>	ОРЕЛ ЗМИЯР	65	40	1	0	0	0				x	3 дв
52		<i>CIRCUS AERUGINOSUS</i>	ТРЪСТИКОВ БЛАТАР	40	260	0	20	79	0				x	3 дв
53		<i>CIRCUS CYANEUS</i>	ПОЛСКИ БЛАТАР	0	87	0	10	190	0				x	9 и
54		<i>CIRCUS MACROURUS</i>	СТЕПЕН БЛАТАР	0	0	0	0	1	0				x	9 и
55		<i>CIRCUS PYGARGUS</i>	ЛИВАДЕН БЛАТАР	45	113	0	0	0	0				x	3 дв
58		<i>ACCIPITER BREVIPES</i>	КЪСОПРЪСТ ЯСТРЕБ	60	12	1	0	0	0				x	3 дв
59		<i>BUTEO RUFINUS</i>	БЕЛООПАШАТ МИШЕЛОВ	250	5	3	50	1	1				НЕ	3 дв
60		<i>AQUILA POMARINA</i>	МАЛЪК КРЕСЛИВ ОРЕЛ	90	65	1	0	0	0				x	3 дв
61		<i>AQUILA CLANGA</i>	ГОЛЯМ КРЕСЛИВ ОРЕЛ	0	0	0	2	0	0	2 дв			x	6 и
62		<i>AQUILA HELIACA</i>	ЦАРСКИ ОРЕЛ	22	2	0	1	2	0	2 дв			x	2 дв
64		<i>AQUILA CHRYSAETOS</i>	СКАЛЕН ОРЕЛ	135	44	1	300	87	3				НЕ	3 дв
65		<i>HIERAAETUS PENNATUS</i>	МАЛЪК ОРЕЛ	40	38	0	0	3	0		37 дв		x	3 дв
67		<i>PANDION HALIAEETUS</i>	ОРЕЛ РИБАР	4	57	0	0	1	0				x	1 дв
68		<i>FALCO NAUMANNI</i>	БЕЛООШИПА ВЕТРУШКА	3	118	0	0	3	0	10 дв	100 дв		x	1 дв
к		<i>FALCO VESPERTINUS</i>	ВЕЧЕРНА ВЕТРУШКА	150	28	2	0	0	0				x	5 дв
к		<i>FALCO CHERRUG</i>	ЛОВЕН СОКОЛ	5	2	0	0	0	0				x	3 дв
73		<i>FALCO PEREGRINUS</i>	СОКОЛ СКИТНИК	45	58	0	50	90	1				x	3 дв
74		<i>BONASA BONASIA</i>	ЛЕЩАРКА	160	6636	2	300	30000	3					3 дв
78		<i>TETRAO UROGALLUS</i>	ГЛУХАР	650	2762	7	1000	14000	10					7 м
84		<i>PORZANA PORZANA</i>	ГОЛЯМА ПЪСТРУШКА	150	236	2	0	1	0		300 дв	w		6 дв
85		<i>PORZANA PARVA</i>	СРЕДНА ПЪСТРУШКА	75	259	1	0	0	0		120 дв	w		6 дв
86		<i>PORZANA PUSILLA</i>	МАЛКА ПЪСТРУШКА	75	49	1	0	0	0		50 дв	w		6 дв
87		<i>CREX CREX</i>	ЛИВАДЕН ДЪРДАВЕЦ	5000	244	50	0	0	0	20 дв	320 дв	w		50 дв
91		<i>GRUS GRUS</i>	СИВ ЖЕРАВ	0	243	0	0	510	0		1550	w	x	75 и
92		<i>TETRAO TETRAO</i>	СТРЕПЕТ	0	3170	0	0	1100	0		60			60 и
94		<i>OTIS TARDA</i>	ГОЛЯМА ДРОПЛА	0	202	0	10	130	0		30			26 и
95		<i>HIMANTOPUS HIMANTOPUS</i>	КОКИЛОБЕГАЧ	450	163	5	0	19	0		300	w		5 дв
96		<i>RECURVIROSTRA AVOSETTA</i>	САБЛЕКЛОН	650	356	7	10	370	0		400	w		7 дв
97		<i>BURHINUS OEDICNEMUS</i>	ТУРИЛИК	175	423	2	0	480	0		398 дв	w		6 дв
99		<i>GLAREOLA PRATICOLA</i>	КАФЯВОКРИЛ ОГЪРЛИЧНИК	38	56	0	0	0	0		100	w		6 дв
к		<i>CHARADRIUS ALEXANDRINUS</i>	МОРСКИ ДЪЖДОСВИРЕЦ	300	138	3	0	100	0				w	6 дв
100		<i>CHARADRIUS MORINELLUS</i>	ПЛАНИНСКИ ДЪЖДОСВИРЕЦ	0	85	0	0	0	0		1000	w		60 и
101		<i>PLUVIALIS APRICARIA</i>	ЗЛАТИСТА БУЛКА	0	5198	0	0	6500	0		10000	w		1000 и
103		<i>PHILOMACHUS PUGNAX</i>	БОЙНИК	0	328	0	1	34	0		33000	w		1000 и
104		<i>GALLINAGO MEDIA</i>	ГОЛЯМА БЕКАСИНА	0	2300	0	0	0	0	20 дв	25 дв	w		18 и
106		<i>NUMENIUS TENUIROSTRIS</i>	ТЪНКОКЛОН СВИРЕЦ	0	0	0	1	0	0		x			x
107		<i>TRINGA GLAREOLA</i>	МАЛЪК ГОРСКИ ВОДОБЕГАЧ	0	3222	0	0	0	0		11000	w		2000 и
108		<i>XENUS CINEREUS</i>	СИВ БРЕГОбЕГАЧ	0	0	0	0	0	0		440	w		44 и
109		<i>PHALAROPUS LOBATUS</i>	ТЪНКОКЛОН ЛИСТОНОГ	0	1025	0	0	0	0			w		1000 и
110		<i>LARUSMELANOCEPHALUS</i>	МАЛКА ЧЕРНОГЛАВА ЧАЙКА	25	84	0	13	580	0		45 дв	w		5 дв
к		<i>LARUS MINUTUS</i>	МАЛКА ЧАЙКА	0	138	0	64	39	1			w		66 и
111		<i>LARUS GENEI</i>	ДЪЛГОКЛОНА ЧАЙКА	1	24	0	4	17	0		20 дв	w		123 и
113		<i>GEOCHELIDON NILOTICA</i>	ДЕБЕЛОКЛОНА РИБАРКА	20	27	0	0	0	0		25 дв	w		6 дв

С "к" са са отбелязани видовете, които според решение на Европейската комисия, ще бъдат включени в Приложение I на Директивата на птиците с присъединяването на първите страни от Централна и Източна Европа

ТАБЛИЦА 1		ВИДОВЕ, ЗА КОИТО СЕ ОПРЕДЕЛЯТ СПЕЦИАЛНО ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ, ОТ ПРИЛОЖЕНИЕ I НА ДИРЕКТИВАТА ЗА ПТИЦИТЕ							К Р И Т Е Р И И				
№ ПРИЛОЖЕНИЕ I	ЛАТИНСКО ИМЕ	БЪЛГАРСКО ИМЕ	СРЕДНА ГНЕЗДОВА ПОПУЛАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ	1% ОТ ГНЕЗДОВАТА ПОПУЛАЦИЯ НА ЕС	1% ОТ НАЦИОНАЛНАТА ГНЕЗДОВА ПОПУЛАЦИЯ	МИНИМАЛНА ЗИМУВАЩА ПОПУЛАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ	1% ОТ ПОПУЛАЦИЯТА НА ЕС	1% ОТ НАЦИОНАЛНАТА ЗИМУВАЩА ПОПУЛАЦИЯ	C1	C2	C4	C5	C6
115	<i>STERNA SANDVICENSIS</i>	ГРИВЕСТА РИБАРКА	1135	570	11	0	1	0		40 дв	w		11 дв
117	<i>STERNA HIRUNDO</i>	РЕЧНА РИБАРКА	350	1517	4	0	1	0		900 дв	w		5 дв
119	<i>STERNA ALBIFRONS</i>	БЕЛОЧЕЛА РИБАРКА	90	182	1	0	0	0		40 дв	w		5 дв
120	<i>CHLIDONIAS HYBRIDUS</i>	БЕЛОБУЗА РИБАРКА	350	198	4	0	1	0		750 дв	w		5 дв
121	<i>CHLIDONIAS NIGER</i>	ЧЕРНА РИБАРКА	50	235	1	0	0	0		240 дв	w		5 дв
129	<i>BUBO BUBO</i>	БУХАЛ	125	93	1	300	180	3					3 дв
132	<i>GLAUCIDIUM PASSERINUM</i>	ВРАБЧОВА КУКУМЯВКА	7	335	0	10	590	0					6 дв
133	<i>STRUX URALENSIS</i>	УРАЛСКА УЛУЛИЦА	30	33	0	20	180	0					3 дв
136	<i>AEGOLIUS FUNEREUS</i>	ПЕРНАТОНОГА КУКУМЯВКА	125	595	1	200	640	2					6 дв
137	<i>CAPRIMULGUS EUROPAEUS</i>	КОЗОДОЙ	5500	2163	55	0	0	0					55 дв
139	<i>ALCEDO ATTHIS</i>	ЗЕМЕРОДНО РИБАРЧЕ	5500	553	55	1000	10	10					55 дв
140	<i>CORACIAS GARRULLUS</i>	СИНЯВИЦА	3000	172	30	0	0	0					30 дв
141	<i>PICUS CANUS</i>	СИВ КЪЛВАЧ	750	831	8	1000	800	10					8 дв
142	<i>DRYOCOPUS MARTIUS</i>	ЧЕРЕН КЪЛВАЧ	750	2652	8	1000	1800	10					8 дв
145	<i>DENDROCOPOS SYRIACUS</i>	СИРИЙКИ ПЪСТЪР КЪЛВАЧ	55000	4428	550	20000	2500	200					550 дв
146	<i>DENDROCOPOS MEDIUS</i>	СРЕДЕН ПЪСТЪР КЪЛВАЧ	1650	726	17	1000	370	10					17 дв
147	<i>DENDROCOPOS LEUCOTOS</i>	БЕЛОГЪРБ КЪЛВАЧ	625	268	6	500	340	5					6 дв
148	<i>PICOIDES TRIDACTYLUS</i>	ТРИПЪРЪТ КЪЛВАЧ	300	351	3	200	750	2					6 дв
150	<i>MELANOCORYPHA CALANDRA</i>	ДЕБЕЛОКЛОНА ЧУЧУЛИГА	1250	22941	13	1000	21000	10					13 дв
151	<i>CALANDRELLA BRACHYDACTYLA</i>	КЪСОПЪРСТА ЧУЧУЛИГА	2000	30378	20	0	50	0					20 дв
153	<i>LULLULA ARBOREA</i>	ГОРСКА ЧУЧУЛИГА	55000	1495	550	100	9800	1					550 дв
154	<i>ANTHUS CAMPESTRIS</i>	ПОЛСКА БЪБРИЦА	750	9030	8	0	0	0					12 дв
159	<i>ACROCEPHALUS MELANOROGON</i>	МУСТАКАТО ШАВАРЧЕ	0	392	0	0	160	0				16 и (120 и)	
160	<i>ACROCEPHALUS PALUDICOLA</i>	ВОДНО ШАВАРЧЕ	0	39	0	0	0	0	10 дв				30 и
161	<i>HIPPOLAIS OLIVETORUM</i>	ГОЛЯМ МАСЛИНОВ ПРИСМЕХУЛНИК	575	81	6	0	0	0					12 дв
165	<i>SYLVIA NISORIA</i>	ЯСТРЕБОГУШО КОПРИВАРЧЕ	5500	3725	55	0	0	0					55 дв
166	<i>FICEDULA PARVA</i>	ЧЕРВЕНОГУША МУХОЛОВКА	2750	3799	28	0	0	0					28 дв
167	<i>FICEDULA SEMITORQUATA</i>	ПОЛУБЕЛОВРАТА МУХОЛОВКА	3000	60	30	0	0	0					30 дв
168	<i>FICEDULA ALVICOLLIS</i>	БЕЛОВРАТА МУХОЛОВКА	0	4887	0	0	0	0					490 и
171	<i>LANIUS COLLURIUS</i>	ЧЕРВЕНОГЪРБА СВРАЧКА	550000	30399	5500	0	0	0					5500 дв
172	<i>LANIUS MINOR</i>	ЧЕРНОЧЕЛА СВРАЧКА	3000	656	30	0	0	0					30 дв
к	<i>LANIUS NUBICUS</i>	БЕЛОЧЕЛА СВРАЧКА	200	50	2	0	0	0					12 дв
180	<i>EMBERIZA HORTULANA</i>	ГРАДИНСКА ОВЕСАРКА	55000	6804	550	0	0	0					550 дв

ТАБЛИЦА 2		МИГРИРАЩИ ВИДОВЕ, НЕ ВКЛЮЧЕНИ В ПРИЛОЖЕНИЕ I НА ДИРЕКТИВАТА ЗА ПТИЦИТЕ, ЗА КОИТО СЕ ОБЯВЯВАТ С33						К Р И Т Е Р И И				
№ ПРИЛОЖЕНИЕ I	ЛАТИНСКО ИМЕ	БЪЛГАРСКО ИМЕ	СРЕДНА ГНЕЗДОВА ПОПУЛАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ	1% ОТ НАЦИОНАЛНАТА ГНЕЗДОВА ПОПУЛАЦИЯ	МИНИМАЛНА ЗИМУВАЩА ПОПУЛАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ	1% ОТ НАЦИОНАЛНАТА ЗИМУВАЩА ПОПУЛАЦИЯ	C3	C4	C5			
4	<i>TACHYBAPTUS RUFICOLLIS</i>	МАЛЪК ГМУРЕЦ	300	3	230-700	2	1000	w				
5	<i>PODICEPS CRISTATUS</i>	ГОЛЯМ ГМУРЕЦ	750	8	890-4500	9	1500	w				
6	<i>PODICEPS GRISEGENA</i>	ЧЕРВЕНОГУШ ГМУРЕЦ	15	0	3-17	0	100	w				
8	<i>PODICEPS NIGRICOLLIS</i>	ЧЕРНОВРАТ ГМУРЕЦ	30	0	950-2500	10	1000	w				
13	<i>PHALACROCORAX CARBO</i>	ГОЛЯМ КОРМОРАН	1000	10	4700-23500	47	1000	w				
25	<i>ARDEA CINEREA</i>	СИВА ЧАПЛА	1100	11	339-811	3		w				
32	<i>CYGNUS OLOR</i>	НЯМ ЛЕБЕД	18	0	200-3500	2	450	w				
35	<i>ANSER FABALIS</i>	ПОСЕВНА ГЪСКА	0	0	0-50	0	800	w				
36	<i>ANSER ALBIFRONS</i>	ГОЛЯМА БЕЛОЧЕЛА ГЪСКА	0	0	33000	330	6500	w				
38	<i>ANSER ANSER</i>	СИВА ГЪСКА	15	0	50-5000	2	250	w				
45	<i>TADORNA TADORNA</i>	БЯЛ АНГЪЧ	40	0	1400	14	750	w				
48	<i>ANAS PENELOPE</i>	ФИШ	0	0	*500	5	5600	w				
50	<i>ANAS STREPERA</i>	СИВА ПАТИЦА	70	1	35-109	0	1000	w				
51	<i>ANAS CRECCA</i>	ЗИМНО БЪРНЕ	5	0	1900-9700	19	10500	w				
52	<i>ANAS PLATYRHYNCHOS</i>	ЗЕЛЕНОГЛАВА ПАТИЦА	2000	30	34000	340	22500	w				
53	<i>ANAS ACUTA</i>	ШИЛОПАШАТА ПАТИЦА	15	0	170	2	12000	w				
54	<i>ANAS QUERQUEDULA</i>	ЛЯТНО БЪРНЕ	125	1	0-42	0	400	w				
55	<i>ANAS CLYPEATA</i>	КЛОПАЧ	10	0	300	3	4500	w				
57	<i>NETTA RUFINA</i>	ЧЕРВЕНОКЛОНА ПОТАПНИЦА	0	0	0-364	0	500	w				
58	<i>AYTHYA FERINA</i>	КАФЯВОГЛАВА ПОТАПНИЦА	125	1	9700	97	10000	w				
60	<i>AYTHYA FULIGULA</i>	КАЧУЛАТА ПОТАПНИЦА	1	0	3385	34	6000	w				
61	<i>AYTHYA MARILA</i>	ПЛАНИНСКА ПОТАПНИЦА	0	0	81	1	1500	w				
66	<i>BUCEPHALA CLANGULA</i>	ЗВЪНАРКА	0	0	58	1	200	w				
69	<i>MERGLUS SERRATOR</i>	СРЕДЕН НИРЕЦ	0	0	275	3	500	w				
70	<i>MERGLUS MERGANSER</i>	ГОЛЯМ НИРЕЦ	0	0	3	0	1 (100)	w				
87	<i>ACCIPITER NISUS</i>	МАЛЪК ЯСТРЕБ	2000	20	2000	20				x		
89	<i>BUTEO BUTEO</i>	ОБИКНОВЕН МИШЕЛОВ	750	8	5000	50				x		
101	<i>FALCO TINNUNCULUS</i>	ЧЕРНОШИПА ВЕТРУШКА	3250	33	1000	10				x		
104	<i>FALCO SUBBUTEO</i>	ОРКО	300	3	0	0				x		
113	<i>ALECTORIS GRAECA</i>	ПЛАНИНСКИ КЕКЛИК	3000	30	2000	20						
122	<i>GALLINULA CHLOROPUS</i>	ЗЕЛЕНОНОЖКА	3000	30	5000	50		w				

№ ПРИЛОЖЕНИЕ I	ТАБЛИЦА 2 МИГРИРАЩИ ВИДОВЕ, НЕ ВКЛЮЧЕНИ В ПРИЛОЖЕНИЕ I НА ДИРЕКТИВАТА ЗА ПТИЦИТЕ, ЗА КОИТО СЕ ОБЯВЯВАТ СЗЗ		СРЕДНА ГНЕЗДОВА ПОПУЛАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ	1% ОТ НАЦИОНАЛНАТА ГНЕЗДОВА ПОПУЛАЦИЯ	МИНИМАЛНА ЗИМУВАЩА ПОПУЛАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ	1% ОТ НАЦИОНАЛНАТА ЗИМУВАЩА ПОПУЛАЦИЯ	К Р И Т Е Р И И			
	ЛАТИНСКО ИМЕ	БЪЛГАРСКО ИМЕ					C3	C4	C5	
123	<i>FULICA ATRA</i>	Лиска	2000	20	30776	308	40000	w		
128	<i>HAEMATOPUS OSTRALEGUS</i>	СТРИДОЯД	80	1	0	0	9000	w		
133	<i>GLAREOLA NORDMANNI</i>	ЧЕРНОКРИЛ ОГЪРЛИЧНИК	0	0	0	0				
134	<i>CHARADRIUS DUBIUS</i>	Речен дъждосвирец	750	8	0	0	3200	w		
135	<i>CHARADRIUS HIATICULA</i>	Пясъчен дъждосвирец	0	0	0	0	2400	w		
141	<i>PLUVIALIS SQUATAROLA</i>	СРЕБРИСТА БУЛКА	0	0	14	0	1500	w		
146	<i>CALIDRIS ALBA</i>	ТРИПРЪСТ БРЕГОБЕГАЧ	0	0	1	0	1200	w		
147	<i>CALIDRIS MINUTA</i>	МАЛЪК БРЕГОБЕГАЧ	0	0	19	0	2100	w		
148	<i>CALIDRIS TEMMINCKII</i>	Сив брегобегач	0	0	0	0	3000	w		
149	<i>CALIDRIS FERRUGINEA</i>	Кривоклюн брегобегач	0	0	0	0	4500	w		
150	<i>CALIDRIS ALPINA</i>	Тъмногърд брегобегач	0	0	76	1	14000	w		
151	<i>LIMICOLA FALCINELLUS</i>	Плоскоклюн блатобегач	0	0	0	0	250	w		
154	<i>LYMNOCRYPTES MINIMUS</i>	МАЛКА БЕКАСИНА	0	0	2	0	660	w		
155	<i>GALLINAGO GALLINAGO</i>	СРЕДНА БЕКАСИНА	3	0	12	0	47000	w		
158	<i>LIMOSA LIMOSA</i>	ЧЕРНОПАШАТ КРАЙБРЕЖАН БЕКАС		1179	0	800		3500	w	
160	<i>NUMENIUS PHAEOPUS</i>	МАЛЪК СВИРЕЦ	0	0	0	0	6500	w		
162	<i>NUMENIUS ARQUATA</i>	ГОЛЯМ СВИРЕЦ	0	0	10	0	3500	w		
163	<i>TRINGA ERYTHROPUS</i>	ГОЛЯМ ЧЕРВЕНОНОГ ВОДОБЕГАЧ		250	0	18		720	w	
164	<i>TRINGA TOTANUS</i>	МАЛЪК ЧЕРВЕНОНОГ ВОДОБЕГАЧ	40	0	14	0	1500	w		
165	<i>TRINGA STAGNATILIS</i>	МАЛЪК ЗЕЛЕНОНОГ ВОДОБЕГАЧ		0	0	0		300	w	
166	<i>TRINGA NEBULARIA</i>	ГОЛЯМ ЗЕЛЕНОНОГ ВОДОБЕГАЧ		507	0	20		1800	w	
167	<i>TRINGA OCHROPUS</i>	ГОЛЯМ ГОРСКИ ВОДОБЕГАЧ	20	0	100	1	10000	w		
170	<i>ACTITIS HYPOLEUCOS</i>	КЪСОКРИЛ КЮКАВЕЦ	80	1	1	0	15000	w		
172	<i>ARENARIA INTERPRES</i>	КАМЪКООБРЪЩАЧ	0	0	0	0	700	w		
184	<i>LARUS RIDIBUNDUS</i>	Речна чайка	600	6	3628	36	5000	w		
188	<i>LARUS CANUS</i>	ЧАЙКА БУРЕВЕСТНИЦА	0	0	160	2	250	w		
189	<i>LARUS FUSCUS</i>	МАЛКА ЧЕРНОГЪРБА ЧАЙКА	0	0	10	0	2000	w		
191	<i>LARUS CACHINNANS</i>	ЖЪЛТОКРАКА ЧАЙКА	3000	30	5164	52	1000	w		
202	<i>CHLIDONIAS LEUCOPTERUS</i>	БЕЛОКРИЛА РИБАРКА	0	0	0	0	2300	w		
228	<i>MEROPS APIASTER</i>	ОБИКНОВЕН ПЧЕЛОЯД	27500	275		0	13000			
250	<i>RIPARIA RIPARIA</i>	БРЕГОВА ЛЯСТОВИЦА	55000	550	0	0	60000			

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ГРАНИЦИТЕ НА СПЕЦИАЛНО ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ

Изборът на "най-подходящите" места за обявяване за СЗЗ и определянето на границите на тези места трябва изключително да се основава на орнитологични критерии. Според добре аргументирано съдебно решение на Европейския съд социално-икономическите фактори не могат да бъдат вземани в предвид на етапа на определяне и обявяване на мястото.

Границите се избират, така че да бъдат трайни и лесно познаваеми (пътища, вододели, долини). Те трябва да бъдат определени на базата на разпространението на видовете, за които се определят места и ползването от тях местообитанията.

За фрагментирани ландшафти се препоръчва следната методика за определяне на границите:

Комбинация от съседни типове ландшафти в едно място е възможна само ако:

а) повече от едно местообитание се ползва от един номиниран вид /напр. *ST. ALBIFRONS* гнезди по пясъчни брегове и се храни в околните води/

или

б) всеки тип ландшафт се определя сам за себе си (напр. блато важно за *B. STELLARIS* в комбинация с околни ливади/пасища с достатъчно значими количества на *C. COLUMBIANUS*)

или

в) тип ландшафт с покриващи критериите видове, който включва [за граница] разпокъсани части от друг тип ландшафт, който също включва покриващи критериите видове /напр. обширно пространство заето с гори важни за *P. APIVORUS* и *D. MARTIUS* включва

ващо сухи тревисти терени и пясъчни дюни важни за *C. EUROPAEUS*, *L. ARBOREA*, *A. SAMPESTRIS*/.

В относително непрекъснати местообитания като гори, за някои широко разпространени видове от Приложение I, за които е невъзможно да се определят обособени места, се дават следните препоръки, за да се осигури обхващането на тези видове в мрежата:

Да се определят ключови места в рамките на техния непрекъснат ареал, където въпросният вид се среща в по-голяма плътност;

Да се избера местата, където се среща комбинация от такива видове.

При определяне на СЗЗ, за водлюбиви птици, в границите могат да се включат до няколко отделни влажни зони, при условие че обменът на птици между тези съседни места е постоянен.

При определянето на границите на СЗЗ, ще се имат пред вид и други видове, за които България има специфично значение и които ползват територията в оценени количества (минимум 1% от националната гнездова популация). Тези видове се наричат "определящи границите видове" (таблица 3). Обосновката, която стои в основата на това е, че местата обявени по Директивата за птиците трябва да формират "функционално единно цяло, което отговаря на природозащитните изисквания на тези видове в географското море и земя където Директивата се прилага" (чл. 4.3). Определящите границите видове могат да бъдат обхванати само ако се срещат в един от типовете ландшафти на покриващ критериите вид. За тях не се предвижда да се определят самостоятелни СЗЗ.

ТАБЛИЦА 3 Видове, определящи границите на Специално защитените зони

ЛАТИНСКО ИМЕ	БЪЛГАРСКО ИМЕ	СРЕДНА ГНЕЗДОВА ПОПУЛАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ (двойки)	1% ОТ НАЦ ГН ПОПУЛ. (двойки)	ПРАГ
<i>OTUS SCOPS</i>	Чухал	5500	55	55
<i>OENANTHE ISABELLINA</i>	ОРИЕНТАЛСКО КАМЕНАРЧЕ	2750	28	28
<i>OENANTHE PLESCHANKA</i>	ЧЕРНОГЪРБО КАМЕНАРЧЕ	400	4	12
<i>OENANTHE HISPANICA</i>	ИСПАНСКО КАМЕНАРЧЕ	5500	55	55
<i>MONICOLA SAXATILIS</i>	ПЪСТЪР СКАЛЕН ДРОЗД	3000	30	30
<i>MONICOLA SOLITARIUS</i>	Син скален дрозд	400	4	12
<i>ACROCEPHALUS AGRICOLA</i>	Индийско шаварче	40	0	12
<i>LANIUS SENATOR</i>	Червеноглава сврачка	2000	20	20
<i>EMBERIZA MELANOCERHALA</i>	Черноглава овесарка	27500	275	275